

OPONETSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Práci předložila: **Mgr. Daniela Benešová**

Název práce: **Dynamika změn aktivační úrovně jako komponenta motorické docility.**

Vypracoval: **doc. PhDr. Pavel Prunner, CSc.**

Autorka si ke svému vědeckému bádání zvolila téma, jehož aktuálnost se s vysokou pravděpodobností bude neustále umocňovat. Současný způsob života vede k výrazné redukci jedné z nejzákladnějších lidských aktivit, která se významným způsobem spolupodílela na fylogenezi člověka. Lze se domnívat, že prudký úbytek pohybu hlavně u mladé generace způsobuje, že jejich ontogeneze je ve vážném ohrožení. Kromě jiného nelze například vyloučit, že absence dostatečného množství podnětů, a s tím spojená nedostatečná stimulace potencialit potřebných k adekvátnímu rozvoji pohybových funkcí povede k vážnému narušení motorických výkonů populace hlavně v zemích zasažených negativními efekty „technického“ vývoje společnosti.

Jako poměrně pravděpodobné se jeví, že tak jako se v oblasti mentálních výkonů setkáváme s efekty „casus socialis“, kdy nedostatečná mentální stimulace hlavně v dětství způsobuje výrazné nevyužití mentálního potenciálu a silnou „výchovnou mentální zanedbanost“, lze v souvislosti s absencí stimulace pohybové do budoucna předpokládat rozsáhlý výskyt „motorické zanedbanosti“. Ta s vysokou pravděpodobností postihne právě oblast motorické docility, kdy jedinci nebudou (i při relativně shodném „motorickém potenciálu“) schopni naučit se v potřebné kvalitě pohybům, které v minulosti populace naprosto bezproblémově zvládala.

Práce svou podobou splňuje požadavky na rozsah a kvalitu disertační práce. Odborná úroveň i kvalita zpracování je plně akceptovatelná. Koncepti práce lze hodnotit jako adekvátní a vyváženou. Shodně je toto možno uvést i o její struktuře. Předložená práce plně odpovídá zvolenému tématu.

Autorka ve své práci kromě jiného hovoří o aktivaci organismu ve spojení s „mobilizační“ fází stresu a uvádí efekty, které způsobuje aktivace sympatického nervového systému. Při prezentaci změn, kterými organismus reaguje na stresovou situaci, však opomíjí často se objevující i zvýšené svalové napětí. To se pak může velmi často spolupodílet na zhoršené podobě pohybu a narušovat průběh i efektivitu procesu motorického učení v jeho jednotlivých fázích.

Stejně tak nelze zcela souhlasit s tvrzením autorky na straně 29, kde uvádí: „... v situacích skutečného ohrožení života je subjekt schopen neuvěřitelných výkonů spojených s přesnou a jemnou koordinací...“. Takto prezentovaný výrok vytváří nesprávně interpretovatelnou generalizovanou premisu. Forenzně psychologická praxe často dokladuje, že v situacích životního ohrožení je reakce lidí z části determinována jejich celkovou strukturou psychické variability osobnosti. Současně je však ale například podmíněna aktuálním naladěním jedince, stupněm aktuální únavy a dále pak například situačním charakterem vlastní předmětné události,

Podobu a intenzitu reakce v situaci extrémního ohrožení nelze predikovat v jednoznačně stabilní podobě, jak to učinila autorka a dokonce i z psychologického hlediska u konkrétního jedince nelze vyloučit vzájemně silně disonující variabilitu.

V subkapitole 2.2.3 autorka analyzuje problematiku procesuálního zpracování informací při vysoké aktivaci. V okamžiku, kdy se vyjadřuje k možnému narušení kvality kognitivních procesů a následného percepčního zúžení opomenula autorka upozornit na vliv afektivního útlumu. Ten může daleko častěji u sportovců snižovat efektivitu výkonu než je tomu u zmiňovaných drog či únavě. Zdroje afektivního útlumu je u sportovců nutno hledat v nejrůznějších oblastech. Může to být například „nebezpečný sportovní prvek“ a v daném okamžiku subjektivně pocíťovaný strach ze zranění. Stejně tak to může být vysoká emoční zaangażovanost v důsledku „přemotivování“, případně naopak obava z nesplnění očekávání a následně nejrůznější „sankcionalizace“ apod.

Z obecně metodologického hlediska je možné se domnívat, že velikost diagnostikovaného souboru (dle autorky založeného na dobrovolném zájmu respondentů přijmout účast na výzkumném sledování) v celkovém počtu 142 testovaných osob není příliš velký, což se následně projevuje v malém početním zastoupení respondentů v jednotlivých analyzovaných dílčích „podskupinách“. Nelze vyloučit, že při větším počtu sledovaných osob by mohly zjištěné statistické výsledky zaznamenat určité změny, včetně prokázání „těsnějších“ kauzálních souvislostí. Z psychologického hlediska lze mít mírné výhrady i k použitému diagnostickému nástroji na zjišťování intelektového potenciálu testovaných jedinců. V psychologické praxi se TIP jeví jako diagnosticky „validnější“ u respondentů nižšího věku, než jakého v průměru dosahovaly osoby, které byly autorkou sledovány. Tento drobný nedostatek autorka částečně úspěšně vyřešila tím, že k vyhodnocení používala jen „hrubá skóre“ a velikost mentálního potenciálu neprezentovala.

Předložená práce předkládá řadu velmi zajímavých výsledků potvrzujících známý vztah mezi specifickou velikostí aktivační úrovně a konkrétním charakterem senzomotorického úkolu v kombinaci s dalšími intervenujícími proměnnými. Současně práce poskytuje řadu zajímavých podnětů pro další výzkumná sledování.

Závěr : Práci považuji za zdařilou. Zjištěné nedostatky nepovažuji za natolik zásadní, aby převážily nad pozitivním přínosem celého odborného díla. Práce splňuje nároky kladené na vědeckou disertaci a po úspěšné obhajobě ji považuji za základ pro udělení vědeckého titulu v oblasti kinantropologie.